

Kedves Órák

SZÉPIRODALMI, GAZDASÁGI ÉS ISMERETTERJESZTŐ
KÉPES HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Minden előfizető a „Nemzeti Baleset“ Biztosító Részvénytársaságnál baleset ellen, halál vagy rokkantság esetére 2000—2000 koronára van biztosítva. Ezen kedvezmény csak is az eredeti árban rendelt előfizetőknek szól.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,
VII. ker., Kertész-utca 35. szám.
de intézendők az előfizetések, legzélszerűbben posta-
utalvánnyal, levelek, reklamációk stb.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

FARAGÓ SIMON.

Előfizetési árak

a regénymelléklettel együtt:
Egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 frt 50 kr.

ELBESZÉLÉS.
(4. folytatás.)

EGY SZÁL RÓZSA.

Írta: BENICZKYNÉ B. LENKE.

VI.

Lehajtott fővel haladt ki a kertbe s gondolatokba mélyedve tartott az erdő felé, hol üde levegő és madárénekek fogadta.

Tulajdonképen rosszul esett neki, hogy el kell hagynia e kedves helyet, melyet rövid itt tartózkodása alatt megszeretett.

Haladásában a fiatal papot látta feltűnni a láthatáron.

— Honnét jön tisztelendő ur? — kérde, megállítva őt, midőn az szó nélkül akart mellette elhaladni.

— Az országról, grófnő, hol nagy meglepetésemre egy robogó fogatban régi ismerősömet, Tarkóy Vilmos bárót pillantottam meg. Nem tudtam, hogy ezen a vidéken lakik, ő is megismert s megállította a fogatát.

— Tarkóy Vilmos! — kiáltott fel csodálkozva a leány, — én is ismerem őt, nővére velem együtt volt a zárdában.

— Így mindjárt lesz ismerőse a grófnőnek, — viszonzá fürkésző pillantással a lelkész. — Ha meg-

tudja a báró mily kellemes szórakozás vár itt reá, bizonynyal nemsokára fogja tenni látogatását.

— Annak örülnék, mert talán tudja tisztelendő ur, hogy Miklós e napokban elhagy bennünket s ez által még csendesebb lesz falusi magányunk.

— Miklós gróf elutazik? Arról mitsem tudtam.

— Nem említé ő azt kegyed előtt?

— Soha egyetlen szóval sem s meg voltam győződve, hogy nem távozik innét, sőt magára veszi az intéző szerepét.

— Azt úgy látszik, atyjának hagyja.

— Nem vette észre grófnő, hogy Miklós gróf pár nap óta nagyon levert?

— Én csak rosszkedvűnek találok.

— Azt hiszem, bántja őt azon kellemetlenség. mi Tóbiás atyánál történt.

Leila elpirult.

— Ki beszélte azt tisztelendő urnak?

— Maga a plébános.

— Nos a miatt megnyugtathaja őt. Oly közel rokonok között, mint mi vagyunk, az ilyen véletle-

KOVALSZKY ZSÓFIA,
a stockholmi egyetem mennyiség-tanára.

fölött nevetünk s biztosíthatom, hogy Miklós azt már rég elfelejté.

A fiatal pap nem adott ugyan hitelt e hévvel kiejtett állításnak, de nem folytatta a tárgyat, annál is kevésbé, mert Miklós gróf lépteit hallá, melyek utánuk közeledtek.

Leila gyorsan visszafordult, mert ő is megismerte a közeledő lépteket.

— Ujságot mondok! — kiáltott fel vidáman, midőn unokafivérével szemben állt. — Nemsokára látogatást kapunk, Tarkóy Vilmos keres fel bennünket.

— Te ismered?

— Nővérével együtt nevedtünk, gyakran találkoztam vele is, de nem tudtam, hogy ezen a vidéken lakik.

— Kitől izente, hogy jön?

— Én találkoztam vele félóra előtt az ország-
uton, — mondá a pap — s általam tudatja látogatását.

Az ifjabb Boroszlay grófon nem látszott kellemes hatás erre a hirre, sőt nem is igyekezett azt mutatni, de Leila annál vidámabban csevegett.

— Így nem fogom annyira nélkülözni távollétedet. lesznek fiatal társaim, kik fölkeresnek s kiket én is meglátogatok, mert bizonyos Mariska is kijött már a zárdából s itthon van. Mily mulatságos lesz s annyira sajnálom, hogy nagybátyámnak azt mondtam, miként a telet nem akarom itt tölteni.

— Azt mondta grófnő? — kiáltott föl csodálkozva a lelkész.

Miklós nem kevésbé volt meglepetve e nyilatkozaton.

— Mikor beszéltél atyámmal? — kérdé élénken.

— Mindjárt ahogy téled elváltam; oh én nagyon tanulékony vagyok. A jó tanácsot mindig megfogadom s te annyira ajánlottad, hogy ne töltssem itt a telet, miként azonnal atyádhhoz siettem, hogy tisztázzam a helyzetet.

— Képelem, mily kellemetlen hatással volt ez reá, — jegyzé meg a fiatal pap.

— Azt hiszi lelkész ur, hogy atyám nagyon lelkesül az ittlétért? Neki, ki megszokta a világban mozogni, éppen oly terhére van a falusi magány, mint neked volna, — mondá Miklós unokanővérehez fordulva.

— Te tehát helyesled, hogy beszéltem nagybátyámmal?

— Azaz, hogy...

— Miért akadsz el?

— Talán nem kellett volna mindjárt szólnod róla.

— Látod, milyen változékony vagy. Egy óra előtt oly hévvel tolmácsoltad az ittmaradás reám hátrányait, hogy szavaid nem csak mély hatást tettek reám, de azt hittem, azonnal cselekednem is kell.

Miklós nem felelt, tünődve tekintett maga elé s mindhárman szó nélkül haladtak néhány perezig. A lelkész azt hívén, hogy talán felesleges egy harmadik jelenléte, lassan elmaradt tőlük s a park egyik

oldalteső útjára kanyarodott be. Miklós gróf egyedül látván magát Leilával, gúnyosan mondá:

— Eszerint vidám élet lesz a kastélyban, ha Tarkóyék átjárnak ide.

— Reménylem!

— Neked Tarkóy Mariska jó barátnőd?

— Az volt a zárdában.

— És milyennek találsz fivérét?

— Elragadónak.

Az ifjabb Boroszlay meglepetve pillantott társnőjére.

— Ez nagy szó, — mondá kedvetlenül — s ha ez a bámulat egymás iránt kölcsönös...

— Ugy nem szorulok arra, hogy Boroszlay Miklós szabadítson meg a pártától, — mondá nevetve a leány.

Miklós találva érezte magát.

— Neheztelsz? — kérdé majdnem alázatosan.

— A kosár senkinek sem eshetik jól, kivált ha azt nő kapja férfitől.

Eközben már ismét a paplak előtt voltak s a virágos kert kerítésénél megállva, Leila mondá:

— Be kell mennünk a plébánoshoz, beszédem van vele.

— Hisz csak ma reggel láttad.

— Figyelmeztetnem kell, hogy ha már elkövette azon tévedést, hogy minket mátkapárnak nézett, legalább ne beszélje azt el mindenkinek.

— Azt teszi? Az megbocsáthatatlan hiba, — mondá Miklós s együtt léptek be a kert kapuján és mentek a ház ajtaja felé, melyen ugyanazon perczben Tóbiás atya lépett ki.

— Már ismét itt vagyunk — mondá nevetve Leila.

— Talán néhány szál rózsát kíván grófnő? — s virágaihoz sietett s tolkést vett elő.

— Nem, nem, köszönöm, hisz tegnap már elárasztott rózsákkal. Másra akarom kérni plébános urat.

— Mivel szolgálhatok?

— Ne beszélje el senkinek azon tévedését, hogy első ittlétünk alkalmával jegyeseknek nézett.

— Tehát csakugyan nincs benne semmi?

— Semmi, — viszonzá hévvel Leila, futó, erőltetett mosolyal.

— Pedig... — kezdé a lelkész, de hirtelen elhallgatott, mintha ezen egy szó kiejtését is megbánta volna.

— Menjünk, — mondá Miklós, — nemsokára ebéd ideje lesz. Isten önnel plébános ur.

A lelkész a tilalom daczára sem állhatta meg, hogy egy szál viruló rózsát ne adjon a grófnőnek, ki örömmel köszönte azt meg s midőn elhagyták a plébániát, mosolyogva mondá unokafivérének:

— A multkor kaptál tőlem egy szál rózsát. de ezt majd másnak fogom adni.

— Tarkóy Vilmosnak?

— Talán...

(Folytatása következik.)

Egyedül.

*Kit távol a szülőfahutól
A sors viharja elvetett,
S ott küzdi ki az emberárban
A mindennapi kenyeret,*

*Míg harezol a város zajában,
Hová nem száll illat, se fény,
Szívében édes biztatásként
Megszólal gyakran a remény:*

*Ne csüggedezz a lét-csatában!
Ha majdan int az alkonyat,
A harez után pihenni térhetsz,
Falud oly szívesen fogad.*

*Oly édes lesz ott megpihenni
Az ismerős fedél alatt.
Fény és derű minden zugolyban,
S ízesebb a kenyérfalat...*

*Sok év után a kis faluba
Betér a fáradt utazó.
Törött a test, de szíve dobban,
S öröm miatt eláll a szó.*

*Keresi a kis házikókat,
Miket hajdanra elhagyott,
Helyettük széles utcásorban
Sok cifratornyos ház ragyog.*

*Rá sem tekint az utca népe:
Hát hol van a sok jóbarát?
Egy arrajáró szól közönyt nyel:
A temetőben odaát!*

*A kit köszönt, hogy: adjon isten!
Felel, de szinte hidegen.
Úgy érzi, nem a nagyvárosban,
De itthon, itthon idegen.*

*Egy élet harezsa és reménye
Mi most egyszerre rombadül.
Átjárja lelkét a fagyos szó:
Egyedül vagy, ah, egyedül!*

*Tört szívvel búcsúz a falutól,
Megtörli a könnyes szemét
És felzokog: Ah, elvesztém
Egyetlenegy reményemet.*

Feleki Sándor.

Vörösmarty Mihály költészete.

Irta: TOLNAI LAJOS.

II. Vörösmarty Iyrája.

Mielőtt Vörösmarty Zalán futásáról, és vele egész epikai költészetéről törekedném elmondani észrevételeimet, mint a melyeknek az imént tárgyalt részben mintegy rávezető előtanulmányait adtam: én is, mint Erdélyi, s maig minden jelentékenyebb bírálója, lyrai költészetét veszem előbb.

Ez volt a költő szívének megnyilatkozása, bár a teljes figyelem a Zalán futása megjelenésével fordul felé. Mintha innen kezdődne költői pályája.

Előbb, jóval előbb megnyitak az ő széles birodalmának határai.

A lyrikus költő soha sincs időhöz, ugynevezett *tisztes* időhöz kötve. Ő nem görög, nem római ifju, a kinek, mint ifjunak kora, egy bizonyos esztendővel és ruhával jár. Élete kezdetét egy nap, egy óra, egy perc dönti el, s nagyon jó, ha a dolog így van; hanem, igen sokszor, nem így van. A költő még senkit se látott, annyival inkább senkivel se beszélt, már forr, árjong, nem ritkán őrjög. Miért, kiért? Senkiért és semmiért. Ezzel kezdődik a lyrikus élete, pályája, mint ahogy a rajzolóé: az ablakon levő kép lemásolásával. Ablakról szeret az ifju, és nem ablakból; nem élőt, csak képzelte. Ez az első hang, az első akkord. Sok költő egész életében csak ablakról másol, hol ügyesebben, hol ügyetlenebbül. Közönséget teremt idővel, és vásárt nyit.

A mi nagy Berzsenyink — örök gyász — így maradt élete végéig. Másolt és másolt, s mikor rajtakapta Kölcsey: örökre letette a rajzont. De vajjon másolt-e, és csak mindig másolt-e? Fájdalom, igen.

A szó, az alak, a tárgy — egy kis változtatással — mindig római. Az elmulás, a jámbor középút, a csöndes megnyugvás, a fellengő ég felé csapongás, a felfortyant harag, a nemzet elkoresosodása, majd a fellobbant dicsőítés, istenekhez hasonlító embernagyság miatt: mind nem a sziklás udvarház lakója szívéből ered, hanem a nagy és kis római költők dalaiból; elsőben is ügyes alkalmaztatások mellett majd erre, majd arra a hazai személyre, később a magyar filozófiára.

Megdöbbszentben szépen, a legtöbbször.

Bámulásunkban annyira mentünk, hogy a magunkénak tartottuk:

„Istenem, uram, be szépen szól ez az én madaram!”

Az idő, vagy mondjuk, a való, ez a goromba szomszéd, mogorván kiáltotta át hozzánk:

„Kendé bizony az árnyéka...”

Kisebb, *római rendes* költőknél ezt bebizonyítani még könnyebb, és nem vigasztalóbb.

Vörösmarty, a 18 éves ifju is az ablakhoz vitte mintáját, és papirosát. Sokáig, igen sokáig ott dolgozott ő is, de nem élete végéig. A sors megadta a magyarnak azt a nagy dicsőséget, hogy a „*Vén cigány*” költője izról-izre magyar, számtalan szép, felséges költeményében.

En ezuttal a Gyulai-féle kiadást veszem kezembe, s azokon a lyrai költeményeken megyek át vizsgáló szememmel, melyeket ott találtam. A mit fontosabb, az „*Előtanulmányai*” című fejezetben futólag megjegyeztem, az első tiz lyrai versben édeskevés megmaradót találok:

„A leány szép volt deli termet által,
Mindezeknél szebb ragyogó szemével.
Szűz mosolygását öröm és nemesség

[jósága emelte.”

Elég sima, esinos strófa, de semmi ujat, meglepőt nem jelez.

„Boldogtalan! mit vára setét eszed,
Az égi szellőt mért öleled vakúl?
Nem égi vagy, lán, most is a jó
Föld takar el, nem egek határa.”

Értetni sem lehet, csak a tisztos dagály puffog benne, minden veszedelem nélkül.

Egy rakás ilyen vers követi egymást „A völgyi lakók”-tól kezdve. Senki se emeli, senki se búsitja, senki se édesgeti, és senki se átkozza. Ő is békén hagy minden sötét lelket.

Az ember reszketve forgatja a lapokat, hogy mi lesz itt, mikor pattan ki a gubóból az élő?

Ah, igen, a „Kis gyermek halálára”, ez már szép. Annyira el is ragadta tisztelőit, hogy azok nem késtek a legoktalanabb lármát csapni. *Fabián, Toldy, Bajza*, úgy nyilatkoztak, hogy ez a kis vers többet ér az egész nagy Zalán futásánál. Gyermekbeszéd, sértő frázis, egy igazi költő megszégyenítése. Mit ír Vörösmarty e versben?

Elmondja a kis halotról, mint akármely ügyesebb falusi kántor, főképp a protestáns akadémikus tanítóknál, egy-egy fölkapottabb rektor, a bucsuztatóban, hogy:

Kedves fiueska, nem játszol többet se pipiskét, se lovasdit. Be hamar elmentél! A halál leszedte szép orczáid rózsáit. Oda lett kedves kis magaddal szüleid jókedve is. — Egy nagy csomó reménybimbót vittél magaddal.

Hiába megy eztán ágyacs-kádhoz kedves szüled költögetni, hogy: Jánoska, reggel van ám már. A te reggeleidnek vége. De hát könnyen haltál meg, s ez vigasztaló. Te már túl vagy minden bajon, az igaz, semmi kétség, hogy meghaltál. — Majd ha szép, esillagos esték jönnek, megjelenesz-e azokban a csillagokban, hogy szüleidet megvigasztald?

Jer, kedves fiueska s öleld meg testvéreidet (ha tudod).

Most következik a költő szájából egy szép tanács, de nem gyermek eszéhez mért tanács, pedig annak kellene lenni, másképp érthetetlen.

Te, fiacskám, azokat a napokat, a miket nem érhetél meg: oszd ki apád, anyád között. Jó lesz az nekik!

Szárazon, de nem hazugul: ez a tartalom.

Hogy hol itt az a rengeteg szépség, a mi egy egész ország tudós kompániáját önkivületbe ejtse, azt ma már, mikor az emberek, még a tudósok is, nehezebben lelkesednek, — nem lehet felfogni.

De hát a magyar, jószívű kritika mindig szerte elvetni a sulykot.

Egy nagy költőnél, a kit az egész nemzet bálványoz: esalárd alapokon hozni meg az ítéletet, a

legnagyobb szerencsétlenség. Megtörténik ez igen sokszor az illető író életében; megteszik ezt túlbuzgó, sokszor túlhizelgő barátai, mint ahogy ez Arany János méltatásánál esett a Gyulai, Szász Károly, Greguss, Salamon, Riedel egetverő dicsőhymuszaiival, de a már rég porló sirjára hazug dicsőreketet szórni, talán még se szükséges. Ha az élővel szemben oktalan tekintetek elnyomták az igazság szavait, a halott nem érzi se kövedet, se simogatásodat. Ha tudsz látni — láss, és mondd azt, a mit lelked mélye sugall. Ha e sugallatok nem egyeznének meg az igazsággal, rajzod hamis vonásokat nyujtana: legjobb akaratod is, természetesen, kárba vesztett törekvés lenne.

Minden erőmmel azon kell tehát lennem, hogy igaz benyomásaimról számoljak. Nem akarok se vádló, se védőügyvéd lenni. Előttem se rokon, se jóbarát nincs, mondom azt, a mi évek óta maig

legigazabb meggyőződésem. Talán ezzel jobban megközelítem a czélt, mint hazug, bebeszélte nézetekkel.

E költemények olvasásakor a legritkább esetben találkozom Vörösmartyival, a 20—22 éves ifjuval. — Ez „A szép virág”, ez a „Tünnődő”, ez a „Sejtés”, ez a „Csaba szerelme”, „Szép leány”, „Földi menny” egyetlen hanggal sem igazolják, hogy itt élő ember jár, itt valaki igazán szeret, mélyen szenved, őszintén örül; hogy itt határozott törekvések forogának fenn. — Ezeket minden versiró elmondhatja, mint utczai

☞ A megszökött modell. ☜

közönséges szólásokat, melyek a való életet egyetlen gondolattal sem gazdagítják.

Hangulatos festői sorok következnek e vértelen lyrai dalok után: „Utóhang Cserhalomhoz”, „Árpád emeltetése”, „András és Béla”.

Sikertelen próbálgatások után az epikus költő szólal meg. Mit akar? El akarja mondani, hogy megirtam Cserhalmot, én, a késő kor fia. Tudom, hogy én elveszek, de nem baj, csak az ősi dicsőség híre maradjon fenn, és legyen, a ki majd egykor szabad lélekkel elzengje:

„Cserhalom! a te tetőd diadalnak büszke tetője.”

Igy, ennyi, ez nem költemény. Hangulatos nem ver a lélekben, és gondolatokat nem ébreszt az olvasóban.

„Árpád emeltetésében”, egy kép alá írott vers, hogy hát ez a vastag karu, párdücsös ember Álmos fia volna. Mért írta e verset, mit gondolt vele elérhetni — a lendületes szép sorokból nem látom.

„András és Béla“.

Mintha ez sem akarna több lenni, többszavu képmagyaráztatnál. Talán létezett is ilyen festmény, ha igen: elég csinos ismertetés. Egyéb semmi, de mirevaló?

„Mikes bája.“

Magas, pathetikus szép költemény, lelket megkapó elégikus hang. A kötetben idáig az első vers, mely igazi költőre vall. Csak egy jelenet a Rákóczy bujdosó társainak szomorú életéből, de nem lesz magyar soha, ki e költemény olvastán mélyen meg ne illetődnék.

Ugyanazzal a felséges nyelvezettel, dizekcióval találkozik itt az olvasó, mely a Zalán futása legszébb sorait sugallta.

Mikes, a hú bajtárs mondja uráról, a szeretett fejedelemeről:

„Árva hazád tiltott nevedet nem zengheti többé.
Vajha ne érezd ezt a súlyos földnek alatta,
S hogy fejedelmi porod nincs emlékezve, ne tudjad:
Im, élő emlék vagyok én, bú rajtam az írás,
És ha magyar tán még e gyászos földre vetődik,
Elmondok neki: „Itt nyugszik fejedelme hazádnak,
Számkivetett onnan, mert nem vala benne szabadság.“

Megérzik ugyan, hogy e beszéd nem a Mikes beszéde, hanem a lyrikus költőé, de legalább itt Vörösmartyt látom színről-szinre, a megindult lelkü hű hazafit, és elfelejtem, hogy szerettem volna hallani a Mikes hangját, a sokat szenvedett, bujdosó székely panaszát. Milyen könnyen eltalálta volna csak egy szóval, egy rövidke sorral, hogy ki ő, s mi köti a fejedelemezhez, s hogy panaszja jogos, bája igaz, könnyei igazi könyvek.

De Vörösmarty még sokáig nem találja meg a valódi epikus hangját, ott, a hol drámai nyilatkozatnak van helye, a hol az élő, cselekvő ember jelenik meg.

(Folytatása következik.)

A GYÖNGYVIRÁG.

— Mese. —

Írta: *Kánya Lajos.*

A hold és a tenger összelelkeztek. A hold akkoron tünényesebb volt még, a tenger sejtelmesebb. A holdat nem kutatták messzelátók, a tengert nem szántották hajók. A hold főséges titok vala, a tenger mélységes talány. Az égen béke és fény, a vizen csend és béke. A hold lemosolygott a tengerre és sugarával átjárta fenéig; a tenger fölfogta képét és ringatta lassan, csendesesen.

Igy szerelmeskedtek gyanutlanul hosszú ezredévekig.

És történt egyszer, hogy csókjaik megfogamzottak. A hold minden sugarával belemertült a tengerbe, az pedig összeszedt minden melegét, hogy azokat fölhevítse. Ezen ölekezésnek eredménye aztán nagyszerű lett. Ragyogó fehér köd tölté be a levegőt a tenger színétől egész a holdig. Szerelmük halk suttogással vonaglott a melegből, fényből támadt párán keresztül. Hajnal felé a köd oszlani kezdett, és most következett a legszebb látvány. Egy darab fényes ködfoszlány mindjobban és jobban kivált a

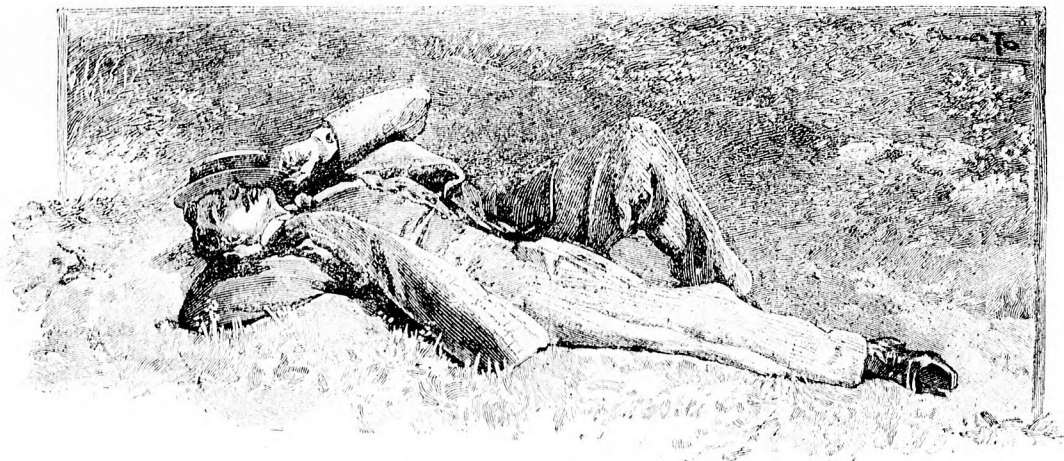
többtől... lassan lefelé szállt s mire a tenger partjáiért, egy lenge, hófehér alak bontakozott ki abból. A tenger örömittasan vonta keblére a gyönyörű alakot, megfüröszte lágyan, azután előhozta legszebb gyöngyeit és nyaka köré fűzte. A hold elővette legfényesebb sugarait, palásttá szőtte és vállára vetette.

Igy született a holdnak és tengernek gyermeke, a hófehér, lenge tündér. És szóla a tenger ekkép:

Én édes gyermekem, hófehér tündér! Olyan szépséges vagy, hogy nincsen párod több a földön! De gyenge is vagy, mint a harmat és könnyű, mint a lehelet. Mert a kik életet adtunk neked: én és a hold, csak ilyenné alkothattunk téged. Legnagyobb ellenséged a nap, akinek egyetlen sugara haláladat okozhatja. Menj azért, még mielőtt a nap fölkel amaz erdőbe, mely ide látszik és annak hűvös enyhe legyen a te tanyád. A mi meleget oda bocsát a nap, az ellen megvéd anyádnak sugárleple. Mindazonáltal, csak úgy élhetsz, ha minden éjjel hozzám jössz és hajjaimban frissé füröszted harmattestedet. Akkorra én majd készítek neked mindig sok-sok gyöngyöt, hogy legyen, a mivel mulathass.

A szép tündér sietve távozott s az erdő sűrűjében tölté a napot. Este eljött, megfürdött és frissebbnek, erősebbnek érezte magát. És örült a gyöngynek is, mit apjától kapott. Így élt a szép tündér hosszú ideig, gond nélkül, vigan és boldogan.

* * *

— Pihenő. —

Élt ama vidéken egy árva fiu, a ki halászattal töltötte idejét és abból éldegélt. Kis fakunyhóban lakott és keveset érintkezett az emberekkel.

Történt egyszer, hogy egész nap halászott, de mitsem foghatott. Busan vetette vállára hálóját és ment a tenger mentén tovább, hogy éjjeli halászással próbáljon szerencsét. Meg is vetette a hálót, de halat csak most sem foghatott.

Egyszerre, amint így andalog, megpillant egy ragyogó, fehér alakot, amint lengve-ringva közelg a tenger felé és megfürdik abban. A hold gyönyörűen bevilágítja a partot. Most a szép leányzó kijő a vízből, nyakán csillogó gyöngyökkel és aranyos fésűvel fésűli ezüstös haját. Mikor mindennek vége lett, vállaira akasztotta sugárpalástját és nekiindult az erdőnek. A halászfíu nem állhatta tovább. Utána sietett és utólérte az erdő szélén.

— Ki vagy te, gyönyörű alak, ki az éjben bolyongasz, miként a szellemek?

A szép tündér összereszt, de csakhamar összeszedte magát.

— Én a holdnak és tengernek leánya vagyok, lakhelyem az erdő, nevem tündér.

Azután elmondta a fiúnak történetét töviről-hegyire. A halászfíu bámult mindezeneken, de leginkább bámulta mégis a tündért.

— És megengeded nekem, szépséges tündér, hogy az erdőben fölkereshesselek? Lásd, én oly elhagyott vagyok, az emberek pedig rosszak és haszonlesők! Veled, ki szinte egyedül vagy olyan jól eltelnék az én időm!

— Megengedem — szólt a tündér. — Az erdőben föl-

kereshetsz, de a tenger partjára ne jöjj, mikor fürdöm, mert én a „szemérem“ tündére vagyok!

A halászfiu ezentul többet napolt az erdőben, mint a tengerparton.

Végre összeszoktak úgy, hogy alig váltak el néha-néha, kivéve, ha a szép tündér fürödni ment. És megszerették egymást, és boldogok voltak, minő csak két ifju, tiszta szív lehet! Órák hosszáig barangoltak a rengetegben, a nélkül, hogy kifáradtak volna; és órák hosszáig enyelegtek szerelmes, édes boldog enyelgés-sel a nélkül, hogy megunták volna.

Mert az igaz szerelem örök és végtelen!...

Történt egyszer, hogy a fiu a tündér keblén pihent és boldog szenderegéssel csukta le a szemét. A szép tündér eltakarta arcát ezüstös fürtjeivel, és édes altatódalt zengett neki. E pillanatban vad lárma harsant fel mögöttük, és fegyveres rablók támadtak rájuk. Ott látták halomban a sok drága gyöngyöt a barlang bejárójánál, melyet a tündér éjjelenként hordott haza. És nekik estek, hogy legyilkolják, és elszedik kincseiket. Ekkor azonban előlépett a tündér és szóla:

— Rajtam ugyan nincsen hatalmatok, de ne bántsátok a fiut sem, mert kedvesebb ő nekem minden földi kincsénél! A mit láttok itt, mind elvehettek, csak életének kegyelmezzetek!

A rablók mohó vágygallyal estek a kincshalomnak és föl-osztották maguk között.

— Jól van, — szólt ekkor a legvadabb alak, — megkegyelmezzünk életének, de csak úgy, ha nekünk bizonyos időben mindig ennyi kincset adsz, szépséges tündér! Mert ha kíváná-gunkat nem teljesíted, úgy megtaláljuk őt, bárhol lesz is, és ked-vedes a halál fia.

A szép tündér megígérte. És a mit ígért, be is váltotta. A tenger sohasem kérdezte tőle, hogy hova rakj a asok-sok kincset... hadd örüljön neki az ő szépséges leánya!... A rablók pedig széjjel hordták azt messzeföldön, és lett nagy keletje annak. Az emberek oly kincsszomjasok levének, hogy nem volt az az áldo-zat, a mit egy gyöngyszemért meg nem hoztak volna. A bűnös gyöngyöt adott a birónak és igazságot kapott; a férfi gyöngyöt ígért a nőnek és megvette erkölcsét. És megromlott az emberi nem véghetetlen kincsszomja miatt. A szépséges tündér pedig erről mítsem tudott, mert nem is tudhatott. Ő végtelenül bol-dog volt a halász fiuval, és meghozta a bért annak életeért.

* * *

Egy éjjel, midőn fürödni ment, sápadtnak látta a holdat, és sötétnek, szomorunak a tengert. Ez pedig szóla:

— Ne közelíts felém, szépséges gyermekem, mert nem fürdesz hajjaimban soha többé!... Megrontottad kincseimmel az embereket, és meglakolunk érte mind a hárman. Te szép halállal halsz meg, én és anyád azonban élni fogunk és szenvedni miattad! A kincsvágyó ember már furja a fát, melylyel érintet-len keblemet végighasogassa; a nagyravágyók pedig készítik az eszközöket, melyekkel anyád titkait kikémleljék...

A szép tündér reszkető, omlatag testtel ment vissza erde-jébe, és hervadni kezdett. A tenger hajjai nem éltették; fényes, ragyogó köntös nem óvta a nap melegétől. Ott halt meg az ifju karjai között, végső bucsucsókkal szüzi ajkán.

Az ifju megsiratta és eltemette. És sirján reggelre sok-sok virág termett. Illatos, édes, hófehér virág, a mely mesélt-mesélt a szépséges tünderről, a ki az emberek kapzsiságáért halt meg.

Egész nagy történet egy kicsiny virágban, melyet maig is találhatsz az erdő sűrűjében...

A neve — gyöngyvirág.

EVEZŐS LÁNYOK.

— REGÉNY. —

Irta: Rudnyánszky Gyula.

(4. folyt.)

III.

Berencsy Aba azonban fiával szemben elvesz-tette erélyességét; megengedte, hogy a gye-rek folyvást világot lásson, idegen földeken utazgasson és beleegyezett abba is, hogy huszon-négy éves korában afrikai utra keljen, oroszlá-nokra vadászni.

— Ez a pulya kor ugyis elkorcsosította a ma-gyart! Eredj hát fiam, viaskodjál a fenevadakkal, hozz haza egy pár oroszlánbőrt ebbe a nyúlborös hazába! Légy méltó fia párduczos őseidnek! — szólt büszkén és megáldotta a fiát és ellátta bőven pénzzel.

Az ifjabb Berencsy Aba utra is kelt; de nem tért vissza többé.

Az afrikai sivatagon szerencsétlenség érte a derék, képzett, erős fiatal férfit. Megsebzett egy him oroszánt, de az állatok királya nem pusztult el a testébe furódott golyótól, hanem végső erejét meg-feszítve ugrott a bátor vadász felé. Egy percz alatt szétmarcangolta Berencsy Abát, hiába lőttek bele az ifju ember kísérői négy-öt golyót, az oroszlán végre felfordult ugyan, de körmeivel maga alá szo-ritotta a haldokló áldozat véres testét is.

Berencsy Aba ott halt meg az oroszlán kör-meit közt.

Az öreg Berencsy irtóztatóan felüvöltött, mi-kor fia szerencsétlen halálát tudtára adták.

Most már egészen egyedül maradt a vén tábla-biró. Pusztán, lombtalanul állott a kiszáradt vén törzs. Kiben legyen öröme? Kinek a kedvéért éljen ebben a czudar világban? Ki tartsa fönn az ezer év óta dicsőséges Berencsy-családot? Ki legyen az óriási kiterjedésű Berencsy-uradalmak ura és örököse?

Berencsy Aba megtörve, merev szemekkel bámult a semmiségbe. Hazahozatta Afrikából a fia holttestét és a berenesi várkastély családi sirboltjában helyeztette örök nyugalomra.

Hét vármegye gyűlt össze a szerencsétlen fiatal ember temetésére és száz meg ezer ember látta sirni a büszke, mogorva, kemény Berencsy Abát. A vén táblabiró bizony összeroskadt és zokogott, mint egy asszony.

— Miért nem én döltem ki? miért nem én? — mondogatta keserűen és nem akart a sirbolt mel-lől elmozdulni.

— Ez lesz már ezentul az én lakásom, az én otthonom. Bezárhatjátok a berenesi várkastély hat-vankét szobáját, nem megyek én azokba többé vissza.

De a mértéktelen fájdalom később mégis le-esillapult, mert a gögös nemes lelkében az egyet-len fiu elvesztése fölött érzett bánat helyét az az aggodalom kezdte elfoglalni, hogy most már, ha ő is behunyja a szemét, megfordítják az ő Berencsy-czimert.

Kihal ez a hatalmas család, mely a bevándo-rolt ősmagyarok száznolez nemzetségének egyi-kéből való. Az ezeréves törzs, melynek minden ágán dicsőség virága fakadt, egyszerre kipusztul és vége lesz a fényes, büszke Berencsy-névnek.

Nem, nem, ez lehetetlen. Mig magyar él s Buda áll, a Berencsy-család nem halhat ki. De hiszen Berencsy Aba már a sir szélén álló ag-gastyán. Hatvankét éves volt, mikor Aba fia szüle-

tett; ő már nem remélheti, hogy ha még egyszer megnősülne, friss hajtást olthatna az ősi törzsbe.

Ekkor végső elkeseredésében eszébe jutott az öcsese, Berencsy Zsolt.

Hej, az öcsese, az a bolond, lángeszű Berencsy Zsolt.

Tökéletes ellentéte volt a bátyjának. Rajongó demokrata és költő. Mikor kitört a szabadságharcz, kardot ragadott a tüzes levante, de magával vitte a csatatérre lantját is. Zengte lelkesítő csatadalait és ontotta piros véré a hazáért.

Megsebesült, de nem veszett oda a csatatéren.

Rabságba került, sulyos sebével börtönbe vették, mikor a szabadságharcot leverte s a hazát rabigába hajtotta a vérboszt szomjazó ellenfél.

És ez a sulyos seb mentette meg Berencsy Zsoltot az akasztófától. Mire felgyógyult, már enyhébb szellő kezdett fujdogálni a szerencsétlen ország fölött és a szabadsághős nyolcz esztendei keserves várfozság után kiszabadult, kegyelmet kapott.

De nem volt itthon maradása. A börtön megtörte testét-lelkét és érzékeny szemei nem tudtak hozzászokni az új idők egészen más színű világosságához.

Ő még mindig elesettnek, rablánczon sinylő-dőnek látta a szegény magyar hazát és a kibékülés ránézve egyértelmű volt a halálos ítélettel.

Valami mélységes szomorúság szállotta meg, midőn az egész ország örülni, ujjongani kezdett.

Ez hát az a szabadság, melyért a félistenek küzdöttek?

Ezért a silány czélért hullott annyi vér?

Oh mennyivel boldogabbak, a kik nem érték meg ezt a szomorú eredményt, ezt a kurta pórázra kötött szabadságot, ezt a mással, idegennel, gyűlölt ellenséggel egy konyhán élő szerencsétlen összepárosodást!

Berencsy Zsoltnak nem volt itthon maradása. Kibujdosott a koronázás elől a szabad, független, kicsi Svájcba és megtagadta hazáját.

Odakünn aztán testi ereje visszatért, legalább nem betegeskedett annyit és némi életkedv szállott csüggedt lelkébe.

Megházasodott Genfben, elvett egy svájci francia nőt, egy szegény, de becsületes és bájos kis varróleányt.

De nem sokáig élhetett esendes boldogságban.

A szerelem, a családi élet új lángra lobbantotta költői tehetségét. Nagy művek megalkotásáról kezdett álmodozni és a mikor hozzáfogott első nagy művéhez, örült láz lepte meg. Tragédiát írt Mohácsról, de ez a Mohács inkább 1849 volt. A régi veszedelem történetében az új tragédiát írta meg. Éjjel-nappal dolgozott, néha tizenöt-tizenhat óra hosszáig ült egyfolytában az íróasztalnál. Nemzeti époszokat tervezett és hatalmas történeti drámákat. Mátyást, a legnagyobb magyar királyt, a kihalt Árpádok óta az egyetlen és utolsó nemzeti királyt akarta föltámasztani fehérvári sirjából aztán, Rákóczi Ferenczet, a magyar szabadság első nagy hőst és vértanúját készült haza hozni a rodostói temetőből, hogy szava végig harsogjon, kardja végig suhogjon Magyarországon és milliókat ihlessen szabadsághősökké, a hazáért élni-halni kész rajongókká a Rákóczi-toborzó.

Mindezekbe a nagy művekbe belekezdett lázas sietséggel, szenvedélyes mohósággal. De szárnya megszegett, a magyar irodalom pótolhatlan veszteségére Ikarusz lett belőle: lehullt a földre. Megölte őt a vágy, megfojtotta a munkakedv, a hirtelen kiáradt költői erő.

A kis francia lány hamar özvegyen maradt kicsi fiával, a ki atyja halála előtt egy héttel született.

Berencsy Zsolt soha egy szóval sem emlegette dusgazdag testvérbátyját, a hitbizományi Berencsy-uradalmak korlátlan urát. A két testvér közt áthidalhatlan elvi örvények támadtak. Aba sokkal idősebb is volt és mindig bolondnak, féleszünek tartotta a vad demokrata, a poétizáló Zsoltot, a ki kardot forgatott a zsidóért meg a parasztért, hogy nekik ajándékozhasa mindenét.

Zsolt pedig testvérbátyja göggyében, makacs maradiságában, felfuvalkodott nézeteiben az egész nemzet ősi hibáit, gyarlóságait látta és gyűlölte.

(Folytatása következik.)

A mióta ismerlek én...

*A mióta ismerlek én téged,
Azóta szebb előttem az élet:
Virágoskert lett
— Úgy vélem — a világ,
Te vagy benne a
Legeslegszebb virág.*

Márkus Elemér.

GONDOLATOK.

Két ámitó közt az a nagyobbik, a ki az elámitottat játssza.

*

Az ember ha botlik és elbukik az élet utján, azt mondja: a kő volt az oka; az emberek pedig azt, hogy a vesszőparipa.

*

Ló és vesszőparipa közt az a különbség, hogy az arra megy, merre a lovas; ezen a lovagló arra megy, merre a ló akarja.

*

Nehéz, ha pénz nélkül urat, közönség nélkül szerepet, s ha nyitott szemmel a vakot kell játszani.

*

A ki a boldogságot házán kívül keresi, a ki a látszatért tesz, a ki féltékenységgel óvna a hűséget, mind csak árnyékot kerget.

*

Az idős nőnél, a ki koránál ifjabbnak akar látszani, csak egy van neveltesesebb: az idős férfi, a ki koránál ifjabbnak akar látszani.

*

Az embereknek az a szálka szurja a legjobban a szemét, melyet a más szemében látnak.

*

Leghangosabban beszél az agyonhallgatás.

Emléksorok.

*Légy boldog, megelégedett,
Légy vidám és légy szeretett,
A jövő szép reményire
Ne vessen multad árnyakat.
Légy ifju, bár élted tele
Fehérre festi is hajad.*

D.

— FARSANG A GYEREKSZOBÁBAN. —

— *szőlő* TÉLEN AZ ERDŐ SZELEN. *szőlő*

Utolsó levél.

*Fel-felszív a határon
Az őszi, hideg szél,
És messze távolba repül
Az utolsó levél.*

*Néma a táj, kihalt a dal,
Nem zeng a csalogány,
Búsán szállongva hull a hó,
Mindenütt csend, magány.*

*A puszta fákon reszketve
Ül egy pár kis madár,
Álmodozva lomb- s virágról
A szép tavaszra vár.*

*A fák ágait megrázva,
Üvöltve zúg a szél,
A messze távolba repül
Az utolsó levél.*

Südy Ákos.

MEGBOCSÁTVA.

— ELBESZÉLÉS. —

(4. folyt.)

Írta: KORICSÁNSZKY FERENCZ.

II.

Arnó nyje Áron gazda, a ki áldója van! — szólt a mintegy öt főből álló társaságnak — ugylátszott — vezetője, mikor az utszéli esárda tulajdonosa kinyitotta az „utolsó garas“-hoz czimzett koresmájának ajtaját. — Ides' tova egynegyed órája, hogy folyton zörgetünk s csak most ébredt fel?! —

— Bocsánatot kérek, — szólt a koresmáros, elégedetten dörzsölgetve kezeit, — de valóban nem számítottam arra, hogy ezen az éjen ilyen intelligens urakból álló társaság keresse fel koresmámat. Mikor lefeküdtem, még javában dult a vihar...

— Vitte volna el az ördög, még mielőtt megszületett! — vágott szavába a társaságnak legidősebb tagja. — Hiszen ha az az átkozott idő nem lett volna, ne higye, hogy most itt volnánk.

— Akkor én csak áldani tudom az Istent, hogy abban a zimankós időben kedve tellett. Hanem ha úgy tetszik, parancsoljanak kérem besétálni, azt hiszem egy kis finom jó bor nagyon jól fog hatni az átfázás után.

Az érkezett öt vendég belépett s körülülve a koresma közepére helyezett kerek asztalt, míg a koresmáros odajárt a kikért öt liter borért, azon tanakodtak, hogy ha már ide vetődtek, miként ölhetnék el az időt legmulatságosabban hajnal hasadtáig.

Egyikőjük azt tanácsolta, hogy cigány után küldjenek, aztán a nem messze eső vizi malomból is ezítálják ide azt a pár menyecskét, a kit ott láttak, és akkor csapnak egy olyan hatalmas, karakán mulatságot, a minek hirtelen fog menni az egész vármegyében.

Örömrivalgással fogadta a társaság a tervet is alig hogy az öreg Áron felrakta a parancsolt italokat, már azzal bizták meg, hogy habár a földfenekéből is, de lehetőleg mielőbb kerítse elő a cigányt és azt a két szép menyecskét.

Áron úgy tett, mint a ki ezen megbizást nemcsak készséggel, hanem bizonyos örömmel is kész teljesíteni s menten kieszoszogott az ivóból. Pedig eszeágában sem volt előteremteni a kívántakat. Majd bizony, hogy a cigánynak szórják el a pénzt!... Aztán meg eszébe jutott az a beteg, halvány leány is, a ki az ivó meletti szobában pihent... Miért zavartatná meg annak nyugalma?...

— No, ugyan abból semmi sem lesz! — morgogta magában, a konyha felől kerülve be hálószobájukba. — De hogy is nem! Hogy majd úgy reggel felé minden üveget és poharat a falhoz vágjanak! Ismerem én már az efajta mulatságot!...

Neje teljesen osztotta férjének nézetét.

— Csak hadd várjanak! — szólt. — Az az öt liter bor épen elég egy órahosszáig, az alatt az idő alatt pedig nem lehet bandát keríteni... A másik óra is csak eltelik valahogy s így egyszer csak reájuk virrad.

Mig a koresmáros és koresmárosné együtt beszélgettek, a mulatni vágyó öt férfi is élénk társalgást folytatott egymás között.

A mai szerencsétlen kiránduláson indult meg a beszéd.

— No doktorkám — szólt egy alig 24—25 éves ifju — igazán különb időt érdemeltél volna e nagy napon, mikor fiatalságodtól bucsuzol...

— Már a' szent igaz! — vágott szavába egy másik. — Aztán legalább csak későbbben kezdte volna rá az eső, mikor már a bor és ennivaló is megérkezett... De így?... Be kellett érnünk azzal a pár csirkével, mit hirtelen a molnárné készített, most meg reá a különbnél-különb borok helyett ezt a nagyon is közönségest kell innunk!... Igazán bosszantó!

— Sohase busuljatok gyerekek! — szólt egy harmadik. — Hiszen még szerencse, hogy idejekorán kitört a vihar, legalább menekülhettünk előre s alig egy kis esőt kapva jutottunk fedél alá. Ugyan mondjátok, mit tettünk volna, ha már ott fent az erdőben ért volna utól? Az sem lett volna, a hova meghuzhattuk volna magunkat. De így a malomház biztos menedéket nyújtott s aztán nem volt ám megvetendő az a két szép menyecske sem!

— Már az igaz, hogy szép két portéka volt s én, megvallva az igazat, egy cseppet sem bánom, hogy a vihar a malomba szoritott. Olyan jól éreztem ott magamat a két asszonykával, hogy ne tovább!... És a mint vettem észre, a doktor sem nagyon idegenkedett tőlük... Hej pedig, édes doktorkám, neked már tilos az ölelgetőzés!?

— Ki mondja azt? — pattant fel a doktor. — Talán azért, mert holnapután már nőszülök? Hja barátaim, azért ne higyjétek ám, hogy én feladom szabadságomat. Nem olyan fában ringattak engemet! Most pedig igyunk! Félre az okoskodással, mutassuk meg, hogy a czimborák nem sirva válnak meg közülök kilépő társuktól. Bort ide, bort! a mennyi csak van, feledjük a multat, ne kutassuk, mit hoz a jövő, éljünk a jelennek.

— Eljen a doktor! — kiáltották a többiek, fenéig üritve poharaikat.

— Töltsetek fiuk! — kiáltotta ismét a doktor, magasra emelve poharát. — Igyunk annak a két szép paraszt menyecskének egészségére. Hej! csak jönnének is már, hadd tánczolnám ki velük kedvemre magamat. Majd szilaj kedvvel folytatát: Tudjátok mit fiuk! Innen ugyan ma délig senki sem mozdul egy tapodtat sem! Hadd tudja meg az egész világ, hogy Dr. Almási Zoltán bucsuzik fiatal-ságától.

— De hát a hajnali indulás, mint az megállapítva lett? — veté ellen a társaság egy tagja. — Vőfélyeid vagyunk s aztán...

— Mit nekem hajnal, mit nekem megállapítás? Ott leszek akkor, a mikor... Nem első szerelmem ez énnekem s van még e világon más is, a ki sokkal régebben várakozik reám, talán még jobban epedve, mint ez... Igaz — folytatá szelidebben — hogy az nem volt még jegyesem, de ha még egyszer láthatnám őt az életben, ha kinyerhetném bocsánatát, akkor...

A torkán akadt a szó.

A koresmaszobának ajtaja megnyílt s azon egy halvány, beteges kinézésű leányka lépett be.

Emma volt. A zaj és lárma, mely a vékony falon át szobájába hatolt, felébresztették.

Hallgatózni kezdett s egy hang olyan ismerősnek olyan kedvesnek tetszett előtte.

Vajjon hol hallotta?

Kutatni kezdett emlékében, de a mit ez nem tudott megfejtteni előtte, megsugta azt lázasan dobogó szive.

Elfeledte, hogy miért tette meg a fárasztó hosszú utat. Nem a gyűlölet honolt többé szívében, hanem a régi szerelem sebe kezdett felfakadozni.

Gyorsan szedte magára ruháit s nem törődve a késő éjjeli idővel, meg sem gondolva, hogy mit teszen: átsurrant az udvaron s benyitotta az ivónak ajtaját...

Zoltán előbb elsápadt, majd bibor pirosság öntötte el arcát. Szemei kétkedőleg tapadtak rá a mozdulatlanul álló leánykára, ajkai reszketve, suttogón ejtették ki az Emma nevet.

— Igen, én vagyok — szól az lassu, gyenge hangon. — Eljöttem, hogy az életben még egyszer találkozzam önnel. Pár szavam volna csak, a mennyiben azonban ez a hely nem alkalmas...

— Bocsásatok meg kedves barátaim — fordult Zoltán társai felé a izgatott hirtelenséggel hadarva a szavakat — csak egy pillanatra fogok távozni, azonnal visszatérek... Majd a leányhoz fordulva remegő hangon folytatta: — Ha úgy tetszik, menjünk... — kiléptek. A hold éppen akkor bukott alá a nyugati láthatárt övedző hegyek mögé. A csillag miriádok tündökölve fénylettek le a nedvessé áztatott földre. A közelben levő kis patak még most is zugott, erős lökésekkel hömpölyögve alá az eső miatt magasra emelkedett vízének hullámaival. Különbelen csend honolt. A lég tiszta s balzsamos illattal volt telítve.

Emma és Zoltán sokáig némán, hangtalanul haladtak egymás mellett. Ki tudja, minő gondolatok tartották fogva mindkettőjüket?

Végre a leány szakította félbe a csendet.

Lassan, jól megfontolva ejtette ki a szavakat, mint a ki épen csak annyit akar mondani, a mennyi szükséges, a mennyit egy megcsalatott nő mondhat oly férfinak, ki hitvány módra hagyta el őt: megbecsületlenül mindenki előtt, széttépve boldogságát, megsemmisítve egész életét...

— Zoltán! — kezdte alig hallhatólag — azt hiszem, felesleges előtte igazolnom eljárásomat s azon tettemet, hogy másfél évi hosszú távollét után felkerestem. Ezzel tartoztam magamnak, tartoztam ön által széttaposott becsületeknek. Ne higgye, hogy szerelmét jöttem kunyorálni. Távolság legyen tőlem még a gondolat is! Azt se higgye, hogy kötendő házassága elé akarnék akadályokat gördíteni... Nézzen reám... Csak árny, csak bolygó lélek vagyok már itt a földön s érzem, hogy nemsokára örökre meg fog szünni dobogni e szív, melynek

sajgó sebére gyógyírt nyújtani csakis a sir keble tud már... Volt ugyan idő, midőn gyógyítani lehetett volna még a sebet, de az, ki ezt tenni képes lett volna, gyáván, nyomorult módon megszökött, elhagyva azt, kinek esküvel fogadta, hogy oltár elé vezet...

— Emma, ne tovább! — szól a férfi könnyörgő hangon. — Az Isten szerelmére kérem ne folytassa e hangon...! Higgye el, hogy az a szív, mely az ajkakra csalta az eskü szavait, még most is hiven őrzi bensejében az akkor fakadt szerelmet...

— Ne vétkezzék Zoltán, — inté a leány szeliden. — Ne vegyen ajkaira hazug szavakat, ne legyen szentségtörő másodsor is! Avagy mondja, hiszi-e maga is azt, a mit velem akar elhitetni?... Hja! nem vagyok többé balga, könnyen hívő kis leány, fejemet nem zavarják már az édes hizelgő szavak... A másfél évi kínos szenvedés megtanított sok mindenre, a miről azelőtt fogalmam sem volt...

— De Emma, kérem, legalább hallgasson s csak azután ítéljen majd felettem!

— Én már régen ítéltem ön felett s azt hiszem, hogy szavai azon ítéletet megdönteni nem lesznek képesek.

— Még az esetben sem, ha nőmmé teszem?

— Engem?... Ugyan ne üzzön gunyt belőlem!... Nézzen reám még egyszer. Nézze ezeket a beesett szemeket, ezeket a száraz, kiaszott kezeket... Istenem, milyen kegyetlen ön, azt hiszi, hogy reményt, hogy biztatást nyújthat szívemnek, akkor, mikor az már régóta haldoklik...

— Nem fog meghalni, életre keltem! — kiáltá Zoltán szenvedélyesen — s boldogan fogunk élni, hosszán, sokáig...

— Nem, nem Zoltán! Ne érintse kezemet, hagyjon engemet! Önnek mátkája van, a ki szereti, talán ép oly hévvel, mint szerettem én is egykoron. Az a nő ép és egészséges, míg én csak egy roncs vagyok. Miért akarná annak is széttépni boldogságát s ugyanoly sorsra juttatni, mint juttatott engemet! Bevallom, hogy azon szándékkal kerestem fel önt, mikép szemére lobbantsam eléggé el nem ítélhető hitvány eljárását, és most mégsem teszem azt. Szegény, beteg szívem nem érzi többé a gyűlöletet s lassu dobbanása azt susogja: „meg van bocsátva“... Igen, Zoltán, megbocsátok, feledem a keserveket, melyeket nekem okozott, de kérve kérem, könnyörgők: tegye boldoggá azt a leányt, kit holnap oltárhoz vezet... És ha majd lesznek gyermekeik, ha lesz egy kis leánykájuk, oh akkor, akkor... kereszteltesse azt Emmának...

(Vége következik.)

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

MIDÁSZ KIRÁLY.

(Operette 3 felvonásban. Irta: *Ujvári Béla*; zenéjét szerzelte: *Barna Izó*. Először 1899. január 20-án adatott elő a Népszínházban.)

A Népszínházban egy hét alatt két premièrre is volt: egy népdráma és egy operette. Az előbbi igen hamar tünt le a műsorról, mert a publikum nem szereti a drámát a Népszínházban. Ő mulatni akar, nem pedig sírni! Ez a nézete a népszínházi közönségnek. És részben igaza is van. Még pedig azért, mert egy idő óta oly gyakran adnak elő operettet, hogy a népszínművek lassan-lassan feledésbe mennek. No de reméljük, hogy az igazgatóság a népszínművet nem tünteti le végképpen a műsorról.

Ma a „*Midász király*“ című operette került bemutatóra, s előreláthatólag nem fog balsikert elérni.

Az operett librettója ugyan nem a legszerencsésebb zsánerű, de ha végigvonnunk teljesen a szövegen, úgy elfeledjük az egyes elemibb hibákat. A darab meséje röviden ez:

Lydiában Delfin (Hegyi Aranka) és Pán (Ujvári) közreműködésével hangversenyt rendeznek, a melyen maga a király (Németh) a bíráló. A király tetszését Pán éneke nyeri meg és neki ítéli a kitüntetést, a mely egy babérkoszoruból áll. Delfin, a ki tulajdonképen Zeüsznek Apolló nevű fia és ennél fogva varázshatalommal bír, bosszút esküszik e miatt Midász ellen és a bosszút rögtön végre is hajtja, olyképen, hogy Midász fejére számárfületeket illeszt, hogy a népe őt kigunyolja. Ez persze nagyon bántja a királyt és udvari borbélyával, a ki egyszersmind főminisztere is, Phrixoszzsal (Tollagi) parókát tétet a fejére, a mely eltakarja a számárfületeket. Ezt megelőzőleg Szilén isten (Horváth) meg is átkozza, még pedig saját kívánságára: minden, a mihez Midász nyul, aranyná válik. Első kísérletét Lichászon (Raskó) hajtja végre, a kinek megfogva fülét, az aranyná vált. Lichász fülét természetesen levágja, hogy vagyonát azzal gya-

márfüle van!" Ezt a nép megtudja és Midász király Leia kezét nem nyeri el. Ekkor megjelenik Zeüsz és felvilágosítja Penteszilíát, hogy Leia nem királyleány és Apollóhoz adja feleségül. Midászt pedig föloldja a varázshatalom alól, a ki, miután mindenért főminiszterét okolja, Phrixoszt elbocsátja és ezzel a darab véget ér.

Az operette zenéje igen kellemes és bájos, olyannyira, hogy a szöveg hiányosságát teljesen elfödi. Előreláthatólag, ha nem is lesz kasszadarab, de mindenesetre nem küzd majd a balsikerrel.

A szereplők közül igen jó volt Hegyi Aranka, mint Delfin (Apolló) és Z. Bárdi Gabi, mint Leia. Hegyi Aranka művészi játékához nem kell dicséret s Bárdi Gabi is az utóbbi időben feltűnően halad a tudásában. Kitűnő volt Németh, a ki a címszerepet adta s Tollagi, a ki a minisztere és egyuttal borbély volt. Solymossi oly igénytelen szerepet kreált, amelyet el is lehetett volna hagyni. A többi szereplők is kitétek magukért. A színház megtelt közönséggel. Ugy a szereplőket, mint a szerezőket több ízben hívták ki a lámpák elé. Dicséretet érdemel a

balletkar is, amely közül igen graciózusan tánczolt Dalári Klotild és Guttman Anna. Izléses volt Hegyi Aranka jelmezén a himzés, amelyet Deutsch Adolf színházi műhímző effektuált.

M. E.

— Kettesben. —

rapítsa. Hire jár annak, hogy Midász király igen gazdag és nőszülni akar, Leiát (Bárdi Gabi) az amazon királynő leányát ajánlják neki, Leiát azonban Apolló szereti, a ki azért szökött meg az Olympusról, hogy a földön kalandozzék, és mindent elkövet, hogy Midász tervét megghiusithassa. Apjának, Zeüsznek (Lubinszky) kérésére, hogy hagyjon fel szándékával, hallani sem akar s mint Delfin pásztorfi szerepel.

Mikor Midász megérkezik Amazoniába és a Penteszilíea királyasszony (Csatai) előtt kifejezi óhaját, Apolló elárulja Midászt, hogy neki parókája van és ezért a királynő nem is hajlandó leányát odaadni hozzá. Ekkor Apolló, mint jósnő jelenik meg Midász előtt és azt mondja neki, hogy ha a Paktolosz vizében megfürdik a varázs hatalma fölötte meg fog szünni.

Midász az ajánlatot elfogadja és Phrixoszzsal elindul a Paktolosz vizéhez, Apolló ezáltal persze csak azt akarja elérni, hogy Midászt a nép fürdőzés közben meglátva, rájöjjön arra, hogy neki nemcsak hogy parókája van és keze varázshatalom alatt áll, hanem, hogy azt is megtudják, hogy számárfülei vannak. És ez tényleg így is történik: Midász megfürdik, mialatt Phrixosz elkialtja magát, hogy: „Midásznak nagy füle van, két nagy sza-

Várnai Jenő, a Népszínház fiatal, de tehetséges tagja, ez évi októbertől kezdve a kassai színháznak lesz elsőrendű tagja, a hol érvényre fogja juttathatni az itt nem mutatott fényes tehetségét.

SZAKOLINECZ.

Irta: Korolenkó Vladimir.

(4. folyt.)

Orosz eredetiből fordította: Lugosi.

IV.

Jártam, fiam, jártam! — s e szavaknál megcsillantak szemei. — Hallgass meg s most úgy tégy, a mint rendelem. Ha a malom építéséhez tobozzák a csapatot, mindnyájan jelentkezzetek s az éllemiszereket ti is rakjátok a talyigákra. A malomban van Péter, a fegyenczekből, ez segítségtekre lesz!

innen kell elindulnotok. Három napon belül észre nem veszik, hogy nem vagytok itt, mert itt az a szokás, hogy három napon belül lehet jelentkezni. Az orvos a büntetéstől megment, mert azt mondja, hogy a kórház rossz; ha valaki kimerül a munkában, ahelyett, hogy kórházba menne, inkább a szabad ég alatt valami bokorban heveredik le. Ha pedig negyednapra sem jelentkezél ezután, egyre megy, mert „deresre kell feküdnöd.“

— Már miért tennők ezt, megsegít az Isten s megmenekülünk s önszántunkból nem térünk vissza.

— Ha vissza nem térsz — morgott tompán Burán s szemei ismét elborultak — hát akkor a hollók falatoznak fel valamely hegyszakadéokban. A kordonon levő katonáknak nincs idejük sokat bibelődni velünk, pár száz versztnyire nem fognak toloncsolni; a hol kapnak, ott teritenek le.

— Ne károgj, vén varju!... Holnap indulunk, add ki a rendeleteket.

Az öreg morgott még valamit s lekonyítva fejét, elment; Vaszilij társaihoz sietett s felszólította, hogy készüljenek. A felügyelő melletti segédkezéstől már lemondott s mással töltötték be. A szökevények felszerelték tarisznyáikat, a legjobb ruhát és lábbelit öltötték fel s másnap, midőn a malom építéséhez toborzottak, mindnyájan a bokorba menekültek. Csak Burán hiányzott.

A csapat sikeresen lopódzott ki. Vaszilijjal jött barátja Vladimir Mákárov, egy erős, merész férfi, ki már két ízben szökött, két esztergő, mind határozott és hű ember, egy gaz kópé alattomos tatár, de a ki ennek daczára ügyes és igen találékony volt. A többi is Szibériában jártas, tapasztalt brogyága volt.

Az „ártely“* már egy napot hasalt a bokrokban s Burán nem jött. A tatárt küldték a kaszárnyába, ez nesztelenül odalopózva kihívta a vén Bobrov fegyenczet, kinek társaira nagy befolyása volt. Másnap Bobrov megjelent a bokrokban.

— Mi az, barátaim, hogyan segítsek rajtatok?

— Küldd el okvetlenül Buránt, nélküle semmit sem érünk. S ha valamit kér, adjatok neki.

Bobrov visszament a kaszárnyába, Buránnak azonban eszeágában sincs a menés. Egyre metoz ezellájában, önmagával beszél, s hadonáz kezeivel.

— Mire gondolsz, Burán? — szólította meg Bobrov.

— Mi közöd hozzá?

— Hogyan? Hát miért nem mentél el?

— A sirba megyek én, ez az én utam!

Bobrov ingerült lett.

— De hát mit is gondolsz te? A fiuk negyedik napja vannak a bokrokban. Hiszen „deresre kell feküdniök“, ha visszatérnek. S hozzá még vén brogyága vagy.

Elsírta magát erre a vén brogyága.

— Elmult az én időm. Nem menekülhetek többé a szigetről. Elkallódtam már én.

— Elkallódtál-e, vagy nem, ez a te dolgod. Ha

* „Ártely“ a munkások társasága, kik együtt dolgoznak, együtt étkeznek.

nem érsz ezélt, meghalsz az uton, ezért nem kárhoztathat senki; de ha miattad tizenegy embert halálra vernek, ezért te felelsz. Lásd, ezt be kell „társaságunknak“ jelenteni, s mit tesznek majd veled?

— Tudom! — szólt szomoruan Burán. — „Köpenyt“ vetnek rám. Nem illik egy vén brogyágának ily halállal kimulni. No, ugy látszik, nincs egyéb hátra, mint menni. Csak egy a baj, nem vagyok felszerelve.

— Minden azonnal meglesz. Mi kell?

— Legelőbb is 12 jó köpenyt hozz.

— De hiszen van a fiuknál az övök.

— Hallgass rám, — szólt Burán, — tudom én, hogy mindegyiköknek van egy-egy, de kettőkettő kell. A gilyákoknak egy embertől egy köpeny járul. Azonfelül 12 jó kés is kell, két balta, három katlan.

Bobrov összegyűjtötte a „társaságot“ és megmagyarázta nekik, miben áll a dolog. Kinek felesleges köpenye volt, a szökevényeknek adta. Minden fegyencz önkéntelenül is rokonszenvez a merész szökési kísérlettel. Két nap alatt minden be lett szerevezve.

Következő reggel Bobrov elkísérte Buránt a bokrok közé. A szökevények elmondták „imájokat“ a börtönben gyakorolt sorban, elbucsztak Bobrovtól s utarkeltek.

V.

— Hát vigan indultak útnak? — kérdezém az elbeszélőt, kinek arcvonásai megélenkültek s hangja erősbödni kezdett.

— Hogyis ne! Amint kijutottunk a eszerjésből s megzörrent, suhogott felettünk az erdő, higyje el, mintha ujjászülettünk volna. Oly öröm fogott el mindnyájunkat. Csak Burán bandukol legelől lekonyított fejjel s morog valamit. Az öregnek nem volt jókedve. Ugy látszik, sejtette az öreg, hogy nem messze jut.

Azonnal észrevettük, hogy vezetőnk nem jót sejt. Tapasztalt brogyága létére, ámbár két ízben szökött már a szigetről s az utat is ismeri; mert mint az eb, nyom után halad s nem néz se jobbra, se balra; mégis Vladimir társammal kételkedünk benne.

— Nézzed csak, — szólt hozzám Vladimir, — Burán nem a legjobb kedélyben van; mintha nem volna teljesen magánál; semmit sem szól; nem jól megy a dolog. Hozzá is léptünk s megszólítottuk:

— Bácsi, nem pihennénk meg kissé?

— Várjatok csak, miért siettek a pihenéssel. Megpihentek még, a kordonok valamelyikénél lelének majd.

— Eh, hogy pusztulnál el a beszédeddel! Azonban nem vitatkozunk veled; mert hát vén brogyága ő kegyelme. S beláttuk, hogy nem jó indítványt tettünk; első nap minél nagyobb utat kell megtenni, nincs idő a pihenésre. Tovább menvén, Vladimir ismét meglökött.

— Hallod-e Vaszilij! Mégsem jól megy az!

— Mi az ismét?

— Hiszen, ugy mondták, hogy az első kordon 20 versztre van, 18-at már megtettünk; csak ne kerülnénk a kordon elé.

☞ Betlehemi leányka. ☜

— Burán, hé Burán bácsi! — kiáltozunk.

— Mi bajotok?

— A kordon talán közel van már?

— Még messze van, — szól s tovább megyen.

Lett volna itt hadd el hadd, csakhogy szerencsénkre a kis folyón esolnakot pillantottunk meg. A hogy ezt megláttuk, mindnyájan megálltunk. Buránt erőszakkal tartottuk vissza. Ha már esolnakot látunk, gondoltuk, bizonyosan a lakosok sincsenek távol. „Állj! a cserjésbe!”

Be is hatoltunk az erdőbe. Tavasszal meleg ködök vannak a szigeten, aznap reggel is így volt. A mint felértünk a hegyszakadékból a hegyre, eloszlott a köd. Látjuk: alatt, mint egy tenyérnyi terület: a kordon, a katonák az udvaron járkálnak, az ebek pihennek s aludni látszanak. Mindnyájan felsóhajtottunk: Lám, csak kevés hija, hogy jószántunkból nem kerültünk a farkas torkába.

— Hát hogy van az, Burán? Hiszen ez a kordon!

— Persze, hogy ez.

— Már bizony engedj meg, bácsi! Daczára, hogy idősebb vagy bármelyikünkénél, de már úgy látszik, magunknak kell tovább gondoskodnunk. A te vezetésed mellett baj érhet minket.

Sírva fakadt az öreg.

— Barátaim! öreg vagyok már én, bocsássatok meg Krisztus nevében. Már 40 éve járok így, elkalódtam; emlékezetem időnkint, csak valamire még emlékszem, s valamit már egészen elfeledtem. Ne vonjatok felelőségre! Minél hamarább el kell innen menni: ne adja Isten, hogy valaki a kordonból eprészni erre tévedne, vagy a szél innen szolgáljon, mert megszímatolnak az ebek és baj lesz.

Ezentul nagyobbbrészt a hegyeken haladtunk előre; az ut nehezebb, de kevésbé veszélyes volt: a hegyeken csak az erdő zug, meg a patakok rohanak a köveken. A benszülött gilyák a völgyekben laknak, folyók és tengerpartján, minthogy hallal táplálkoznak, mely a tengerből a folyókba szokott uszni. S oly sok hal van a folyókban, hogy az ember elesodálkozik láttára. A ki nem látta, nehezen hinné el: kezeinkkel fogdostuk magunk is.

Igy bandukolunk előre, a szél irányában, ha nem fenyeget veszély a folyó és patakok partján; mihelyt a legkisebb kétség merüt fel, azonnal a hegyeknek tartunk. A kordonokat lehető legnagyobb óvatossággal megkerüljük, a mi felette nehéz feladat; mert távolságuk egyik a másikától 20–50 verszt között ingadozik; s nehéz ezt megállapítani. Mindazonáltal, megsegített az Isten, mind-egyiket szerencsésen megkerültük egészen az utolsóig...

VI.

Itt az elbeszélő összehuzta szemöldeit és elhallgatott. Kis idő múlva felkelt helyéről.

— Mi volt aztán? — kérdém.

— A ló... talán már lehült. Ideje a szénához bocsátani.

Mindketten kimentünk az udvarra. A fagy engedni kezdett, a köd oszladozott. A brogyága az égre tekintett.

— Magasan vannak a csillagok, — szól, — éjfél elmúlt.

Most a szomszéd telep jurtái élénken látszottak. A telep aludt. Fehér füstgomolyok emelkedtek a légben nyugodtan, álmosan; csak időnkint sziporkázott egy-egy kéményből a szikra. A jakutok egész éjen át fütének s a rövid be nem fedett kéményen hamar huzódik föl a meleg s azért is a leg-

első, kit a hideg álmából felver, hozzálát a tűz élesztéséhez s friss hasábokat tesz rá.

A brogyága kis ideig hallgatva merült a telep szemlélésébe. Azután felsóhajtott.

— Lássá, mily egyenletes ez a telep. Mily rég nem láttam már falut! A jakutok szétszórt tanyákban laknak, akár a vadállatok az erdőben... Hja, legalább itt lakhatnám. Talán meg tudnék élni.

— Nos, és a tanyán meg nem élhet? Hiszen van önnek gazdasága is. Lássá, azt mondta ön, hogy állapotával meg van elégedve.

A brogyága nem válaszolt azonnal.

— Nem bírom már, ez a baj.

Lovához lépett, megtapogatta nyakát, megveregette. Az okos ló feléje fordította fejét s elnyerítette magát.

— No, jól van, jól! — szól Vaszilij hízelve. — Azonnal eleresztlek. Vigyázz, szürke, holnap ne hagyj cserben. Holnap a tatárokkal fogunk versenyt futni.

Levéve a lóról a kantárt, ez vigan futott a szénához. Mi a jurtába tértünk vissza.

Vaszilij arca mogorva lett. Mintha megfeledezett volna elbeszéléséről, vagy egyáltalában nem volt hajlandó folytatni. Figyelmeztettem, hogy várom a folytatást.

— Valóban, nem tudom, folytassam-e — szól komoran. — Nem jól ütött ki a dolog. No, de ha már megkezdtem, hát csak folytatom.

Tizenegy napig mentünk már és mégsem értünk ki a szigetről; rendes körülmények között pedig már a nyolczadik napon kellett volna az Amur átellenébe érkeznünk. S mindennek az volt az oka, hogy féltünk, vezetőkben nem bizunk. A hol rónaságon vagy tengerparton kellett volna mennünk, mi a helyett a hegyekben törtettünk előre, meg szakadékokon, sűrű, erdős sziklákon keresztül... Élelmi-szerünk is fogyatékán volt, minthogy csak 12 napra valót hoztunk. Kezdetben kisebb adagot vettünk magunkhoz, a kétszersülthöz hozzá sem nyultunk s mindegyikünk úgy gondoskodott gyomráról, a hogy éppen lehetett, eper volt az erdőben elegendő. Ily módon érkeztünk a „Limán” nevű kis tengeröbölhöz. Ezen a helyen kellett esolnakot keresnünk, hogy az Amurhoz átkeljünk.

Buránhoz léptünk, hosszú fontolgatás után, hogyan tehetnénk szert ladikokra? „Tanácsolj öreg!” Burán pedig, ki teljesen kimerült, nem tud tanácsot adni. „A gilyákoktól kell esolnakot szerezni” — ez volt egyetlen válasza, de hogy hol vannak ezek a gilyák, s miként kaphatnánk tőlük esolnakot, erre nem ad felvilágosítást.

Igy szólunk tehát társainkhoz Vladimir barátommal: „Ti itt várakoztatok, mi pedig a part mentét járjuk be, talán csak rájuk bukkanunk. Ti pedig óvatosan járjatok, mert hihetőleg nincs messze a kordon.”

Mentünk, mendegéltünk a part mentében, félérünk egy sziklára s látjuk, hogy lent egy gilyák hálót csinál. Az Isten küldte nekünk ezt az orkunt.

— Mit jelent ez az „orkun” szó? Tulajdonnév talán? — kérdezősködtem.

— Ki tudná? Lehet, hogy tulajdonnév, lehet, hogy az előjáró neve az ottani beszéd szerint. Csak azt tudjuk, hogy mire hozzá értünk, körülfoztuk, hogy el ne osonjon, mellét veregetve egyre ezt mondta: „orkun”, de hogy mi ennek a jelentése, azt nem tudjuk. Beszédbe eredtünk. Vladimir egy bottal esolnakot rajzolt a homokban: ez azt jelenti, hogy erre van szükségünk. A gilyák azonnal megértette, fejével intett s ujjait mutogatta, majd kettőt,

majd négyet, majd meg tizet mutat. Sokáig nem tudtuk felfogni, mit akar ezzel, végre azonban Mákárovnak jutott eszébe:

— Testvérek, azt akarja tudni, hányan vagyunk; hogy tudja, mily nagy esolnakra van szükség.

— Bizonyosan! — szoltunk. S jelezzük a gilyáknak, hogy tizenketten vagyunk.

Ezután társainkhoz akar menni. Ez a kívánsága kissé gondolkozóba ejtett, de hát mit tehettünk? A tengeren gyalog át nem kelhetünk. Felvezettük tehát Társaink zugolódni kezdtek, hogy mire is vezettük ide a gilyákat? A gilyák pedig cseppet sem törődik velünk, csak a köpenyeket vizsgálgatja.

Atadtuk neki a köpenyeket, ő szíjjal átkötötte, vállára vetette s lefelé ment. Alant pedig, látjuk, hogy egy gilyákházakból álló telep fekszik.

— Mi lesz most? — kétségeskednek társaink. — Hiszen a faluba ment, hogy összehívja társait.

— Nos, aztán? — szoltunk mi. — Mindössze négy jurtát látunk, lehet-e itt sok nép? Mi pedig tizenketten vagyunk, késeink háromnegyed orsin hosszuk és jók... De hát hogy merne a gilyák az oroszba belekötni? Az orosz kenyeret eszik, ő pedig csak hallal él.

De mindamellert, meg kell vallanom, engem is kissé nyugtalanított a gondolat: hogy nem ér-e majd baj? Lám Szokolin sziget szélén állunk s ki tudja: sikerül-e az Amurhoz átkelnünk, a mely a tengerszoroson túl a látóhatár szélén feltűnik?

Kis vártatva látjuk: csapatostul közelednek a gilyákok, élükön Orkun, kezeikben kopja. „Lám fiuk! a gilyákok meg akarnak ütközni.” Nos, mi lesz ebből? Ki a késekkel! Vigyázatok, élve meg nem adjuk magunkat. Ha valakit megölnek: sorsát ki nem kerülheti! A többi élő pedig küzdjön egymásért. Vagy mindnyájan élünk, vagy együtt halunk. Vigyázz!

Mégis feltevésünkben esalatkoztunk. Orkun, észrevevén, hogy védelmi állásba helyezkedünk, társaitól elszedte a kopjákat és mindannyit egynek adta, maga pedig a többivel fegyver nélkül közeledik. Ekkor beláttuk, hogy a gilyákok becsületes szándékkal vannak s velük mentünk a esolnakokhoz. Kivonszoltak számunkra két esolnakot, egy nagyobb és egy kisebbet. A nagyobbba nyolezunkat ültetett Orkun, a többit a kisebbbe. Tehát a esolnakokkal rendben lettünk volna, esakhogy azonnal nem indulhattunk. A szél az Amur felől kezdett fujni, az ár a part felé ütődött s esakugy esapdosta a partot. Ily időben egyáltalában nem indulhattunk.

S e miatt két napig kellett veszlegelnünk a parton. Élelmi készletünk egészen elfogyott, csak a számóca tartotta benuünk a lelket, s ehhez járult még az Orkun által ajándékozott négy pogácsa, áldja meg érte az Isten! még ma is megemlegetem.

Igy mult el az első nap a legnagyobb lehangoltság közepett, elmult az éjszaka is. Másnapra ébredtünk, de a szél alább nem hagyott; szorongásunk nagyobbodik. Az Amur vidéke pedig még élénkebben tűnik fel, mert köd nem volt. Burán egy szirtre ült s le nem veszi szeméit e látványról. Semmit sem szól, még számócazni sem megyen; majd egy, majd másiknak esik meg a szive rajta, s hoz neki egy sapka számóczát; az öreg megeszi, de nem mozdul helyéről. Felhevült a vén brogyága! Lehet az is, hogy halálát várja... Megesik ez néha!...

Végre mindnyájunkat a legnagyobb mérvű türelmetlenség kezdett gyötörni, s így szoltunk: „Éjjel, bármibe kerüljön is, megyünk.” Nappal nem mehetünk, észrevehet a kordon, éjjel talán megsegít az Isten. A szél meg egyre üvölt, az ár esap-

kod, a sirályok véstjósloán repdesnek a tenger fölött. A köves part szinte nyög a rátoluló ár alatt.

— Feküdjünk le, fiuk! Éjjélkor feljön a hold, akkor indulunk, addig pihenjük ki magunkat.

Engedelmeskedtek társaim, helyet választottak a magas parton, a szirt mellett. A tenger mellől nem láthatnak, eltakarnak a fák. Csak Burán nem fekszik le, egyre nyugat felé tekintget. Leheveredtünk, alighogy alkonyodni kezdett, az éjszaka még messze volt. Keresztet vettem magamra, hallgatózom, hogy nyög a föld, hogy zug a tájga s elaludtam.

Igy alszunk, bajt nem sejtünk.

Meddig aludtunk, nem tudom, csak arra ébredtem, hogy Burán nevemen szólit. Feltekintek, látom, hogy a nap épp lenyugodni készül, a tenger elcsendesedett, a köd a tengerpartot kezdi ellepni. Mellettem állt Burán, szeméi vadul forognak.

— Kelj föl! — szolt, — már itt vannak... hogy elvegyék életünket! — és a cserjés felé mutat...

Felugrottam, arra tekintek. A bokrokban katonák vannak...

Egyikök, ki közelebb volt, ezélba vett fegyverével, egy másik rohanva közeledik távolabbról, s a halomról ily módon jön még három katona, felvonva fegyvereit. Pillanat alatt kiment az álom szeméimből; hangosan felkiáltottam, felugráltak társaim. Alig hogy elhangzott az első katona lövése, mi már rájuk rohantunk.

Néma izgatottság fogta el itt az elbeszélőt; lecsüggeszté fejét. A jurtában homály volt, mert a tüzről megfeledkezett.

— Nem kellene folytatnom az elbeszélést, — szolt oly hangon, mely kérni látszott.

— Már mindegy, ha megkezdte, csak folytassa. Mi történt aztán?

— Hogy mi volt aztán? önmaga is eltalálhatja, hiszen ők csak öten voltak, mi meg tizenketten. Ehhez járult, hogy álmunkban akartak meglepni s mi ellenkezőleg még gondolkozási időt sem hagytunk nekik, s nem is tömörülhettek. Késeink pedig jó hosszúak voltak...

Csak egyszer lóhettek s hibáztak. A mint a hegyről futottak, meg sem állapodhattak; midőn egyikök leért a dombról, azonnal végeztünk vele.

— Hiszi-e? — szolt részvétellel az elbeszélő, busan szegezve rám szeméit — még védekezni sem tudtak: szuronyaikkal hadonásztak csak, mi pedig, mint a vadállatok, ugy rohantunk reájuk.

Az egyik katona szuronyával megsebesített, megbotlottam s leestem... a katona rám esett, rá pedig Mákárov. Érzem, hogy vér fut végig rajtam... mi Mákárovval felálltunk, a katona nem mozdult többé.

Felkelvén, nézek: hát a két utolsó katona a hegyre szökik. Elöl Száltánov, az őrsvezető. Rossz hirben volt ő köztünk, nem egy szökevényt terített már le... Ez alkalommal ő járt pórul.

Két mint a macska ügyes s bátor cserkesz volt köztünk. Egyikök Száltánov után rohant, a lejtő közepén összejöttek. Száltánov rásütötte revolverét, a cserkesz nekiesett, mindketten elterültek. A másik cserkesz abban a hiszemben, hogy társa halott, oda iramodott; alig pillantottunk egyet Száltánov feje le volt vágva...

A cserkesz felugrik, felkapja a levágott főt... Egyet kiáltott cserkesz módon, megforgatta a fejet s eldobta.

Mi e közben meredten állunk. A levágott fej a fák koronája fölött repül a szirtől... a tengerből loccsanás hangzik... a fej elmerült.

(Folytatása következik.)

A HÉT TÜKRE.

Hírek az udvarból.

A király Bécsben tartózkodik, ahol majdnem naponként fogadja monarchia kormányának vezető embereit. Budapestre való érkezésének napja még nincs meghatározva; ez a politikában beálló körülményektől függ.

József Ferdinánd kir. herceg, a toszkánai nagyherceg második fia, egy évi szabadságot kapott, hogy mezőgazdasági tanulmányokat tegyen.

Külföldi udvarokból.

Károly román király és Erzsébet román királyné február havában Abbáziában fognak néhány hetet tölteni.

Kitüntetések.

Bereznás Endrét, a Nemzeti kaszinó tagját az Országos Bank igazgatóját, ő felsége élethossziglan a főrendiház tagjává nevezte ki.

Payer Gyula lovag északsarki utazónak a Szent-Olaf lovagkeresztjét adományozta a svéd király a Ferencz-József föld fölfedezéseért és azokért a szolgálatokért, amelyeket a fölfedezése a Nansen-expedíciónak tett.

Elhunytak.

Bettenfalvi Erős János 1848-49-iki honvédfőhadnagy, nyug. m. kir. adótáros, 5 éves korában meghalt Zilahon.

Beksics Ignác somogy megyei tanfelügyelő, Beksics Gusztáv min. tanácsos tesvéröccse, Kaposvárott elhunyt.

Bals A. Sándor budapesti román főkonzul a múlt héten meghalt.

Igazságszolgáltatás.

Pekkarovics nevű varsói hadnagy, a kit a katonai bíróság szolgálati vétség miatt várfogságra ítélte, egy vasuti hid alatt agyonlőtte ezredének parancsnokát, Zelinszky ezredest. Az ezredes özvegyet és hét gyermeket hagyott hátra. Pekkarovics a gyilkosság után a főbírságra ment s azt mondta, hogy sorra felakarta keresni a katonai bíróság tagjait és valamennyit agyon akarta lőni.

Tudomány és művészet.

A legsötétebb Afrikában egy Lloyd nevű fiatalember megtette ugyanazt az utat, amelyet Stanley bejárt, keresztül vágván Afrikát egyik oldaltól a másikig. Mindössze két kísérője volt és tucsat teherhordó.

Ezredéves emléket állít Jókai Mór és Feszty Árpád kezdeményezésére Komárom megye Bánhidán az ezeréves ország dicsőségére. Az emlék óriási turul madár lesz, karmai közt Árpád kardjával. Az emlékművet Donáth Gyula szobrász mintázza.

Egyesületi hírek.

Az Otthon írók és hirlapírók körének választmánya e hó 15-én délután 3 órakor ülést tartott Rákosi Jenő elnöklése mellett, a ki megemlékezett Dr. Silberstein Ötvös Adolfról, az Otthon most elhunyt tagjáról.

A magyar kerékpáros szövetség Szemere Attila országos képviselő, szövetségi elnök elnöklésével vasárnap délelőtt tiltakozó nagygyűlést tartott, melyben a főváros által tervezett adó ellen a memorandumot Szemere Attila vezetésével küldöttség fogja átadni az illető minisztereknek.

A Somossy mulatóban esténként a „Reklám asszony” című nagy látványosságot adják; a fényes kiállítás, a szép diszletek és a pazar, ragyogó jelmezek keltenek föltűnést. A darabban előforduló balett-betétek pedig bármely színháznak szolgálhatnak mintául.

KÉPEINKHEZ.

Kovalszky Zsófia, családi néven Krullovszky Corvin, abból a lengyel családból való, amely magát Hunyady Mátyástól származtatja, hírneves matematikus; született Moszkvában 1850 január 15-én, meghalt 1891 február 10-én. Sok viszontagságon ment keresztül, míg 1874-ben Göttingában a doktori címet nyerte el. Ezidő alatt férjhez is ment, mely házasságból 1878-ban leánygyermeket szült, a ki szülőit túlélte. Férje elhalván, a hátramaradt vagyont szédelgő vállalatokba bocsátotta, miáltal nyomorba jutott, s később öngyilkos lett.

A pihenő. Szép nyári nap volt, a midőn vígan dalolnak a madarak és az ember szívében is a nap melege hevít. Az ifju a hegyeken járt s azután, hogy elfáradt, megnyugodni tért, szeméit csakhamar a jótékony álmom zárta le.

Farsang a gyermekszobában. Nem voltak otthon a szülők, s azért a gyermekek fölhasználva a kedvező alkalmat, álarozos-bált rendeztek, a melylyel azonban balsikert értek el: a kis leánykák megijedtek az álarozosoktól és ijedtükben feldöntötték a butorokat.

Télien az erdőszélen. A hófúvás beborította az erdő táját s elénk tárul a látvány, mikor ebben a zord időben a vadász lesre megy.

Kettesben. Egy kis kirándulást akartak tenni a tavon, de a nyárnak meleg esője őket ebben megakadályozta. A nő megvédi magát az eső ellen az esernyőjével és a férfi bevonja az evezőket, hogy pihenőt tartson.

SZERKESZTŐ POSTÁJA.

M.-t, Budapest. E.-nek igaza volt akkor, midőn önnek szemrehányást tett a vele szemben tanusított hideg bánásmódjáért. Ha ön azt állítja, hogy E.-t szereti, akkor nem szabad másnak az udvarlását elfogadni, hanem kerülő módon tudtára kell adni annak az ifjunak, hogy az ön szíve már nem szabad és ennél fogva hagyjon föl az udvarlással. Ha ön ezt tenni elmulasztaná, vétene a szerelem szent törvénye ellen és összeroncsolná Romeójának szívét. Már pedig, azt hisszük, a kit szereünk, annak nem igyekezünk fájdalmat okozni. Szívelje meg E.-nek panaszát és ne okozzon neki oly igen nagyon súlyos fájdalmat, melynek sulya alatt, mint ő állítja, teljesen meggyöngyöd, hanem igyekezzék kellemes órákat szerezni a szenvedő imádójának. Még egyet: Barátságos legyen mindenkivel, kedves csak kevéssel, de bizalmas csak egygyel. (m. e.) — H. J. Jó. — B. S. Nem üti meg lapunk mértékét. — P. V. Köszönjük. — G. J. Igen; majd megküldjük. — K. M. E rovat vezetője üdvözlését küldi. — L. Margit Nagysádnak tökéletes igaza van. — F. Márton. Ön elvesztette a fogadást, tehát önnek fizetnie is kell. — Ludassy Aurél. Tisztelt előfizetőinknek bármikor és mindenben szívesen rendelkezésére állunk. — K. Zs. Köszönjük. — T. K. Sorát ejtjük. — B. M. Kívánságának eleget tettünk. — B. Juliska. Szíves üdvözlés és kézsók. — Amor. Nagyon örülnénk, ha szíves megjelenésével bennünket megtisztelne. Van nálunk sok látnivaló. Szíves üdvözlés. — Romulus. „A szerelem, azt úgy hallottam, nagyon kínos egy érzelem”. Tetszik érteni? — Pünkösdi rózsza. Bizony, k. Nagysád, azt mi sem tudjuk megmondani, mikor lesz majd oly erős jég, hogy korcsolyázni lehet rajta. Mi is szomoruan vesszük tudomásul az ideit tél enyhe időjárását. — Több kéziratról a jövő számban.

Felélős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: FARAGÓ SIMON.

Neumayer Ede könyvnyomdájából, Budapest, VI., Szerecsen-utca 35. szám.